SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja

Druk nr 2786

SPRAWOZDANIE
KOMISJI KULTURY I ŚRODKÓW PRZEKAZU

o poselskim projekcie uchwały w sprawie uczczenia Powstania Zamojskiego w 80. rocznicę jego wybuchu (druk nr 2783)

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu – skierowała w dniu 15 listopada 2022 r. powyższy projekt uchwały do Komisji Kultury i Środków Przekazu do pierwszego czytania.

Komisja Kultury i Środków Przekazu po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu uchwały na posiedzeniu w dniu 16 listopada 2022 r.

wnosi:

W y s o k i S e j m podjąć raczy załączony projekt uchwały.

Warszawa, dnia 16 listopada 2022 r.

Sprawozdawca

(-) Tomasz Zieliński

Przewodniczący Komisji

(-) Piotr Babinetz

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

UCHWAŁA

SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia …

w sprawie uczczenia 80. rocznicy wybuchu Powstania Zamojskiego

Powstanie Zamojskie było zbrojną odpowiedzią Polskiego Państwa Podziemnego na ludobójczą akcję wysiedleń z Zamojszczyzny – jeden z najokrutniejszych aktów terroru hitlerowskich Niemiec wobec Narodu Polskiego.

Niemiecki Generalny Plan Wschodni przewidywał przekształcenie Zamojszczyzny w niemiecką przestrzeń życiową. Przymusowe wysiedlenia Polaków rozpoczęły się w nocy z 27 na 28 listopada 1942 r. III Rzesza była wówczas u szczytu potęgi.

Brutalność wysiedleń spowodowała natychmiastową reakcję polskich formacji niepodległościowych. Na niemieckie zbrodnie odpowiedziały kontratakiem lokalne oddziały partyzanckie Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich. 24 grudnia 1942 r. dowódca Armii Krajowej generał Stefan Rowecki „Grot" wydał rozkaz obrony ludności. Komendant główny Batalionów Chłopskich Franciszek Kamiński zdecydował o przystąpieniu do działań Pierwszej Kompanii Kadrowej i innych oddziałów Batalionów Chłopskich.

Dzięki zdobyciu przez wywiad Armii Krajowej listy miejscowości objętych akcją wysiedleń z wielu ewakuowano zagrożoną ludność. Oddziały partyzanckie atakowały formacje dokonujące wysiedleń, linie komunikacyjne okupanta, posterunki policji i zasiedlone przez volksdeutschów wsie. Do lutego 1943 r. polskie podziemie przeprowadziło ponad 120 akcji zbrojnych przeciwko okupantowi. Działania wojskowe Polskiego Państwa Podziemnego wspierała ludność cywilna. Mieszkańcy wstępowali do walczących oddziałów, wieś żywiła partyzantów i zapewniała im kwatery.

Najważniejsze starcia Powstania Zamojskiego to m.in. bitwa pod Wojdą, akcja odwetowa Armii Krajowej w niemieckiej kolonii Cieszyn, zwycięska bitwa pod Zaborecznem, w której udział wzięły cztery kompanie Batalionów Chłopskich pod dowództwem kapitana Franciszka Bartłomowicza „Grzmota" oraz pluton Armii Krajowej Bronisława Piaseckiego „Lisa", a także odwetowa akcja Armii Krajowej „Wieniec II" – masowy atak na obiekty i linie kolejowe.

Walka zbrojna w obronie wysiedlanej ludności Zamojszczyzny była największym ze względu na czas trwania i zasięg terytorialny aktem zorganizowanego oporu Polskiego Państwa Podziemnego przeciwko zbrodniczej polityce niemieckiej na okupowanych ziemiach. Działania odwetowe polskiego podziemia Niemcy określili mianem Powstania Zamojskiego. Wobec siły polskiego oporu, 22 lutego 1943 r. generalny gubernator Hans Frank nakazał przerwanie akcji. Niemcy planowali wysiedlić mieszkańców prawie 700 miejscowości. Zdołali uczynić to wobec mieszkańców 293 wsi.

W 80. rocznicę wybuchu Powstania Zamojskiego Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oddaje hołd Dzieciom Zamojszczyzny i wszystkim ofiarom zbrodni oraz żołnierzom Polskiego Państwa Podziemnego, którzy walcząc o wolną Ojczyznę, nieśli pomoc i ratunek mieszkańcom Zamojszczyzny w tych tragicznych dniach, zwycięsko przeciwstawili się zaplanowanej przez Niemcy eksterminacji Narodu Polskiego.